

Kwartaalbericht Q4 2016

Financiële positie ABP verbeterd door rentestijging

Hoofdpunten:

- Actuele dekkingsgraad stijgt met 5,9%-punt in Q4 naar 96,6%
- Positief beleggingsrendement vierde kwartaal: 0,4% (€ 1,5 miljard)
- Rendement over 2016: 9,5% (€33 miljard)
- Verplichtingen nemen af in vierde kwartaal door gestegen rente (€ 25 miljard)
- Geen verlaging pensioen in 2017

Heerlen/Amsterdam, 27 januari 2017. In het vierde kwartaal verbeterde de financiële positie van ABP aanzienlijk. De actuele dekkingsgraad steeg met 5,9%-punt naar 96,6%. Dat niveau ligt ruim boven de kritische grens waarbij pensioenen verlaagd zouden moeten worden. Dat is in 2017 niet aan de orde. De verbetering van de financiële positie is vooral te danken aan de renteontwikkeling in het vierde kwartaal. Door rentestijging verminderden de verplichtingen met 25 miljard euro. Ook boekte ABP positieve beleggingsresultaten. Het fonds maakte een rendement van 9,5% over 2016, waarvan 0,4% in het laatste kwartaal. Eind december had ABP € 382 miljard in kas.

Voorzitter Corien Wortmann-Kool: “Ik ben blij dat we de pensioenen van onze deelnemers in 2017 niet hoeven te verlagen. Tegelijkertijd moet ik daarbij zeggen dat de kou niet uit de lucht is. Verlagingen in de komende jaren zijn niet uit te sluiten. We zijn met onze financiële positie nog steeds niet op het niveau waar we willen staan. De grilligheid van de renteontwikkeling is daarin heel bepalend. Dat zit ingebakken in het huidige stelsel. Dat sterkt me, naast ontwikkelingen in de arbeidsmarkt en de behoefte van deelnemers aan meer inzicht en keuze, in de overtuiging dat we de wil en het lef moeten hebben om ons pensioenstelsel te veranderen. Voor ABP gaat dat in de richting van een persoonlijk pensioen met bescherming. Ik hoop dat we samen met sociale partners en een nieuw kabinet echt werk maken van de broodnodige modernisering in het belang van een duurzaam en goed pensioen voor huidige en toekomstige generaties.”

Vooruitblik: kans op verlaging/indexatie

Op basis van de laatste stand van de beleidsdekkingsgraad (91,7%) schat ABP nu in dat het fonds de komende 5 jaar niet of nauwelijks in staat zal zijn om het pensioen te verhogen. Deze dekkingsgraad (het twaalfmaands-voortschrijdend gemiddelde van de actuele dekkingsgraden) bepaalt of de pensioenen verhoogd (geïndexeerd) mogen worden. De beleidsdekkingsgraad vertoonde in 2016 een dalende trend van 98,7% (eind december 2015) naar 91,7% eind december 2016. ABP mag geleidelijk de pensioenen verhogen vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%.

De kans dat ABP de pensioenen in 2018 of volgende jaren moet verlagen blijft aanwezig. Dat moet gebeuren als eind 2017 de actuele dekkingsgraad onder de kritische grens (nu:87,9%) zakt of als de beleidsdekkingsgraad tot en met 2020 onder het vereiste niveau van 104,2% blijft.

Ontwikkeling beleggingen en verplichtingen

Het beschikbaar vermogen is in het vierde kwartaal gegroeid naar € 382 miljard. Het rendement over het vierde kwartaal bedroeg 0,4% (€ 1,5 miljard). Over het jaar 2016 is een rendement van 9,5% verwezenlijkt (€ 33 miljard).

In het vierde kwartaal lieten de aandelenportefeuille en alternatieve beleggingen (zoals vastgoed en grondstoffen) een positief rendement zien. De categorieën vastrentende waarden en afdekking rente- en valutarisico stonden in de min. Over het jaar 2016 hebben bijna alle beleggingscategorieën een positief rendement gerealiseerd. (zie bijlage)

De waarde van de verplichtingen (alle pensioenen die ABP nu en in de toekomst moet uitkeren) is in het vierde kwartaal met € 25 miljard gedaald tot € 395 miljard. De stijging van de rekenrente met afgerond 0,4%-punt is de voornaamste reden voor de daling van de verplichtingen.

Vooruitblik beleggingen

De wereldeconomie is in een stroomversnelling en de meeste signalen wijzen op een voorzetting van deze trend in 2017. De verbeterde economische activiteit en de toegenomen inflatieverwachtingen leiden tot stijgende rentes op de kapitaalmarkten, een proces dat al voor de Amerikaanse verkiezingen in gang is gezet. De combinatie van hogere rentes en de sterke dollar heeft een remmend effect op het wereldwijde investerings- en financieringsklimaat, maar naar verwachting niet genoeg om de wereldeconomie te ontsporen. Politieke risico's zullen, net zoals in 2016, de boventoon voeren. Er zijn verkiezingen op komst in Nederland (maart), Frankrijk (mei) en Duitsland (augustus). Vooral de Franse verkiezingen zijn belangrijk vanwege de euro sceptische sentimenten. Tot nu toe hebben politieke risico's geen negatieve gevolgen gehad voor de financiële markten. Echter, als een land opnieuw een referendum over het EU-lidmaatschap uitschrijft, dan kan het positieve sentiment snel omslaan.

Kerncijfers	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016
Beleidsdekkingsgraad (%)	98,7	96,8	94,4	92,5	91,7
Dekkingsgraad (%)	97,2	90,4	90,6	90,7	96,6
Beschikbaar vermogen (€ mld.)*	351	359	372	381	382
Verplichtingen (€ miljard)	361	397	411	420	395
Rekenrente (%)	1,7	1,2	1,0	0,9	1,3

*de belangrijkste redenen voor verandering van het beschikbaar vermogen zijn behaald beleggingsrendement, premies en uitkeringen

Meer informatie:

ABP Communicatie
communicatie@abp.nl
abp.nl

Profiel

Stichting Pensioenfonds ABP (ABP) is het bedrijfstakpensioenfonds voor werkgevers en werknemers van overheids- en onderwijsinstellingen in Nederland. ABP heeft 2,8 miljoen deelnemers en 382 miljard euro (per 31 december 2016) aan vermogen beschikbaar.

Bijlage:

	Gewicht in %	Q4 2016		2016		2015	
		Rendement in %	Rendement in miljard €	Rendement in %	Rendement in miljard €	Rendement in %	Rendement in miljard €
Vastrentende Waarden Nominaal	30,6	-1,7	-2,0	5,6	6,3	3,2	3,3
Staatsobligaties	9,3	-3,4	-1,3	2,6	1,3	1,3	0,6
Langlopende Staatsobligaties	5,1	-8,1	-1,6	7,9	0,5	2,3	-0,2
Bedrijfsobligaties	13,3	1,5	0,7	6,6	3,2	5,8	2,8
Obligaties opkomende landen	3,0	2,1	0,2	14,9	1,3	3,2	0,1
Vastrentende Waarden Inflatie	8,8	-1,7	-0,6	5,1	1,6	0,1	-0,1
Inflatie gerelateerde obligaties	8,8	-1,7	-0,6	5,1	1,6	0,1	-0,1
Aandelen	33,7	6,7	8,3	12,1	14,2	7,5	9,8
Aandelen ontwikkelde landen	25,2	8,4	7,7	10,9	9,8	11,7	11,0
Aandelen opkomende landen	8,5	1,9	0,6	15,1	4,5	-4,7	-1,1
Alternatieve beleggingen	27,5	7,3	7,1	10,9	10,5	11,2	9,8
Vastgoed	10,3	2,5	1,0	8,4	3,0	16,9	5,6
Private Equity	5,1	10,8	1,9	14,8	2,5	24,8	3,9
Grondstoffen	4,1	12,7	1,8	16,8	2,4	-20,0	-3,2
Opportunity Fund	0,6	8,4	0,2	5,0	0,1	10,0	0,3
Infrastructuur	2,3	6,0	0,5	13,0	1,0	13,0	0,8
Hedge fondsen	5,0	10,1	1,8	7,9	1,4	13,0	2,4
Portefeuille rendement (voor overlay)	100,6	3,4	12,8	9,4	32,7	6,7	22,9
Overlay *	-0,6	-3,0	-11,4	0,1	0,3	-4,0	-13,5
Rente- en inflatiehedge *		-1,2	-4,4	1,3	4,4	-0,5	-1,7
Valutahedge *		-1,9	-7,0	-1,3	-4,7	-3,5	-12,0
Cash en overig *		0,0	0,1	0,2	0,6	0,0	0,1
Totaal	100,0	0,4	1,5	9,5	33,0	2,7	9,4

* contributie aan totaal rendement